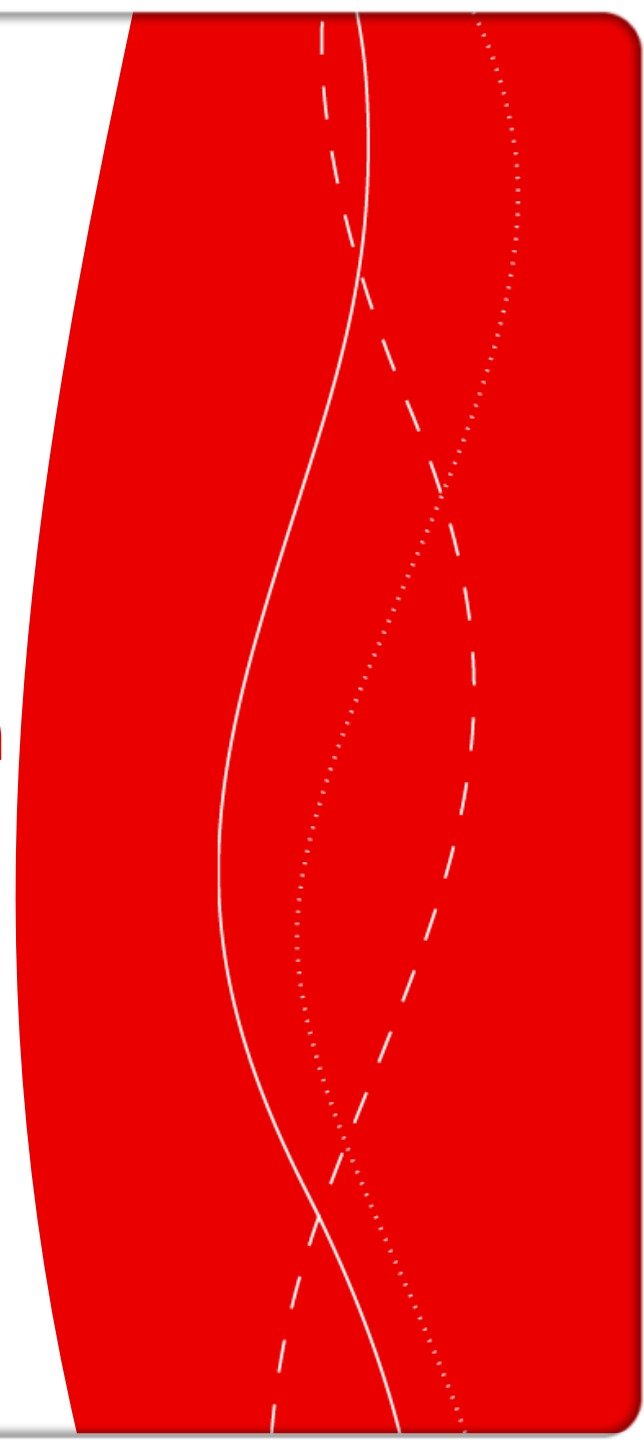

Alkohol och droger i trafiken – kunskapsläget idag och utmaningar framöver

Åsa Forsman

Förekomst i trafik

Rattfylleri med avseende på

- Alkohol: ca 0,2 procent
- Illegala droger: finns en studie som visar på ca 0,4 procent

Detta är låga siffror internationellt sett, en undersökning i Europa* visar 10-20 ggr så höga värden

*Baserat på 13 länder i Europa, studie inom DRUID

Förekomst i dödsolyckor

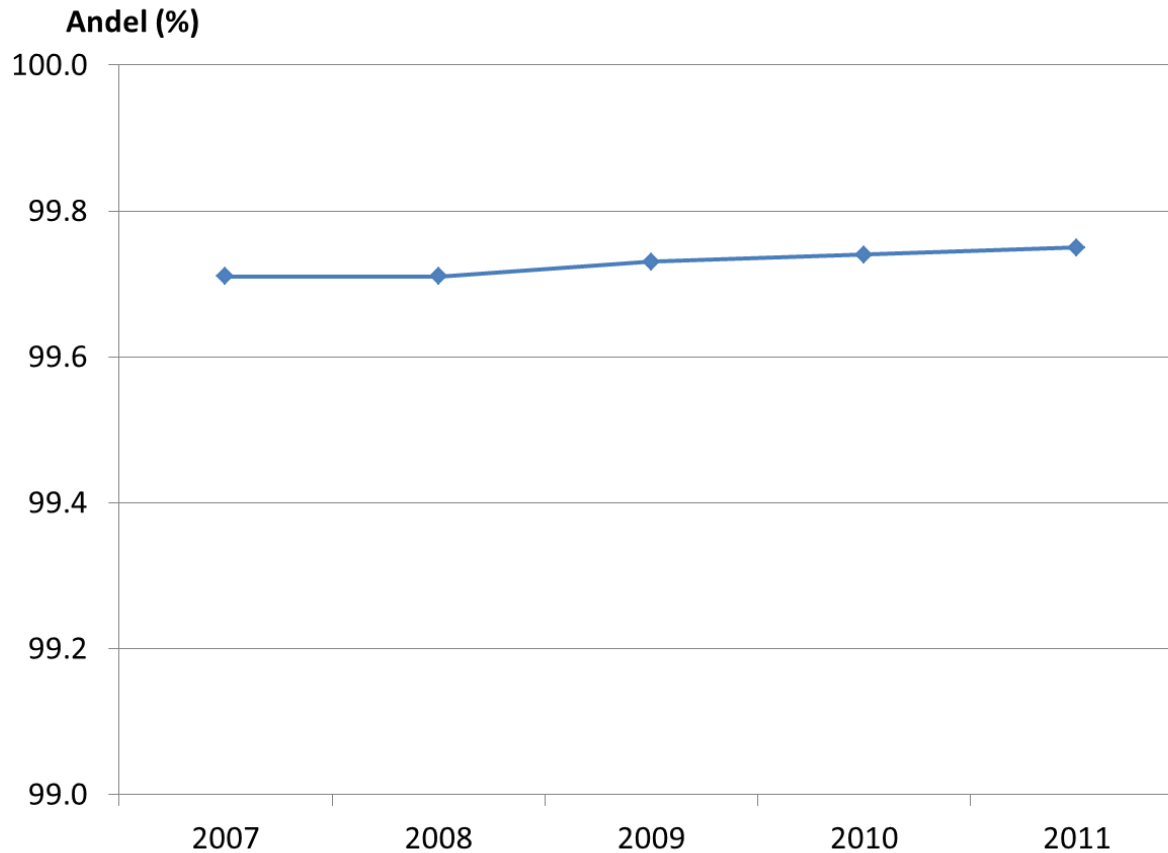
Andel av dödade personbilsförare som varit alkoholpåverkade*: **ca 18 % (2011)**

Andel omkomna personer i alkoholrelaterade* olyckor: **ca 21 % (2011)**

Andel av dödade personbilsförare som haft någon illegal drog i kroppen: **ca 7 %**

* $\geq 0,2$ promille

Andel nykter trafik baserat på polisens kontroller, 2007-2011

Alkohol – droger: DRUID

Slutsatser från DRUID:

- Alkohol är ett större trafiksäkerhetsproblem än vad illegala droger är
- Man bör inte utöka övervakningen av drog-rattfylleri om det betyder att man tar resurser från övervakning av alkoholrattfylleri
- Kombinationen av alkohol och droger är mycket riskfull ur ett trafiksäkerhetsperspektiv

Trots ovanstående är det viktigt att också beakta drograttfylleri

Alkohol – droger: intervjustudie

Intervjustudier har visat att varken de som varit alkohol- eller drogpåverkade såg sig själva som en trafikfara. De flesta tycker inte att de är sämre förare när de är påverkade.

De som kört drogpåverkade tenderar till och med att tycka att de blir bättre förare med droger i kroppen.

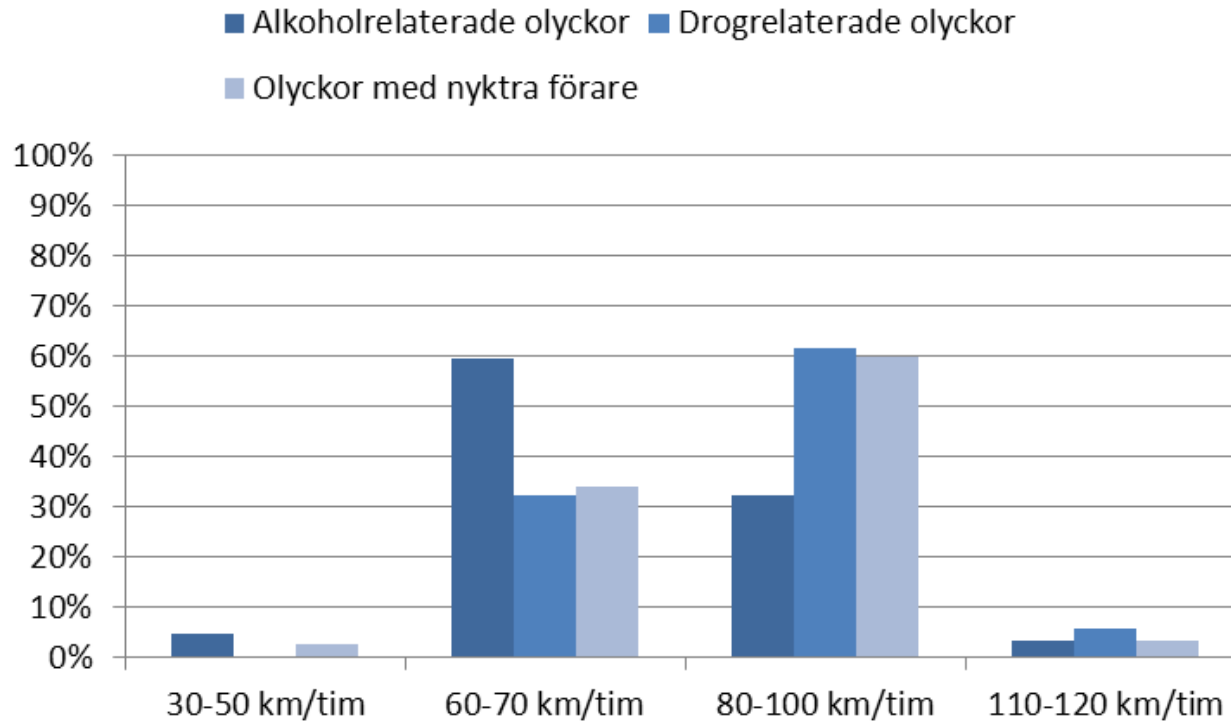
Alkohol – droger: intervjustudie

Generellt upplevdes risken att åka fast som väldigt liten men vissa skillnader framkom:

- De alkoholrattfulla var mera aktsamma och försökte att undvika polisen
- De drograttfulla var betydligt mindre oroliga för att åka fast för drograttfylleri. En förklaring till detta var att de inte upplevde droger i samband med bilkörning som ett brott

Jämförelse alkohol- och drogrelaterade dödsolyckor

Statligt vägnät utanför tätort

Åtgärder

Polisövervakning, rättsliga påföljder,
körkortsåterkallelse

Förebyggande:

Don't Drink and Drive (DDD)

För att förhindra återfall:

SMADIT

Alkolåsprogram

Hot och möjligheter vad gäller alkoholrattfylleri

- Polisen har tagit bort sina kvantitativa mål vad gäller antalet utandningsprov
- Oklart i vilken regi DDD och SMADIT kommer att drivas
- Samordning mellan SMADIT och alkoholåsprogrammet
- För bilister finns stor potential med ny teknik för alkoholå och generellt förbättrad aktiv säkerhet

Drograttfylleri

- Bättre möjlighet för polisen att övervaka drograttfylleri
- Mer kunskap behövs om drograttfyllerister, jmf med den så kallade KAPUBRA-studien som inkluderade 2100 förare som åkt fast för alkoholrattfylleri
- Viktigt att arbeta med drograttfylleri inom SMADIT
- Personer som förlorat körkortet p.g.a. alkoholrattfylleri får inte vara med i alkoholåsprgrammet om de också använder droger

Mer kunskap behövs om

Andra trafikanter än bilister: motorcyklister, mopedister, gående och cyklister

Motorcyklister: ca 30 % av de omkomna var alkohol- eller drogpåverkade (2009-2011)

Fotgängare: ca 20 % av de omkomna var alkoholpåverkade (1977-1995, Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland)

Olyckor med svårt skadade

Källor

Forsman, Å., Forward, S., Hjalmdahl, M. och Gustafsson, S. (2012). Alkohol och droger i trafiken - var står vi idag? Socialmedicinsk Tidskrift (under tryck). <http://socialmedicinsktidskrift.se/>

Slutrapport från DRUID: <http://www.druid-project.eu/> - Deliverables – DRUID Final report

Alkohol, droger & trafik. En broschyr från Trafikverket:

http://publikationswebbutik.vv.se/upload/6289/100331_alkohol_droger_och_trafik_utg_3_201209.pdf

Forsman, Å., Gustafsson, S., Hjalmdahl, M., Ceder, G. & Kronstrand, R. (2011). *Förekomst av droger och läkemedel i trafik i Sverige. Resultat från EU-projektet DRUID*. Linköping: Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI notat 23-2011).

<http://www.vti.se/sv/publikationer/>

Forward, S. E., Linderholm, I. & Forsberg, I. (2007). *Alkohol i trafiken: djupintervjuer med personer som fällts för rattfylleri*.

Linköping: Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI rapport 553). <http://www.vti.se/sv/publikationer/>

Forward, S. E. (2010). *Motives behind risky driving- driving under the influence of alcohol and drugs*. [Elektronisk] DRUID Deliverable 2.2.1. Project No. TREN-05-FP6TR-S07.61320-518404-DRUID. Tillgänglig: <http://www.druid-project.eu/Deliverables/> [2012-06-20].

Gustafsson, S. & Forsman, Å. (2012). *Analys av rattfylleriolyckor. Var och när sker olyckorna?* Linköping: Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI notat 14-2012). <http://www.vti.se/sv/publikationer/>

Hubicka, B. Characteristics of drunk drivers in Sweden : Alcohol problems, detection, crime records, psychosocial characteristics, personality traits and mental health. Doktorsavhandling: Karolinska Institutet, Department of Clinical Neuroscience